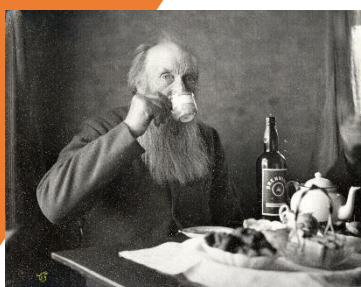
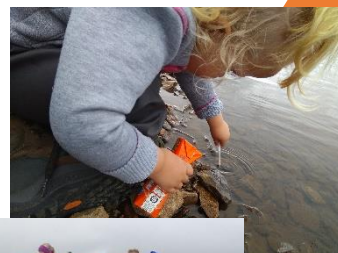

Menningarmiðstöð Hornafjarðar Starfsstefna 2018-2022

Eygun Helga Ævarsdóttir

Kynning:

Stofnunin heitir Menningarmiðstöð Hornafjarðar og starfsvæðið hennar er Sveitarfélagið Hornafjörður. Stofnunin varð til árið 1990 með sameiningu nokkurra safna. Heiti hennar var upphaflega Sýslusafn Austur-Skaftafellssýslu en breyttist árið 2001 í Menningarmiðstöð Hornafjarðar. Menningarmiðstöð Hornafjarðar starfar eftir gildandi lögum um starfsemi safna, safnalögum, lögum um skil á menningarverðmætum og þjóðminjalögum. Einnig starfar stofnunin eftir siðareglum og viðmiðum sem höfuðsöfn setja um starfsemi safna, varðveislu og meðferð muna.

Innan Menningarmiðstöðvarinnar eru sex safnaeiningar ásamt rannsóknarsviði sem starfar þvert á einingarnar. Safnaeiningarnar eru byggða-, sjóminja-, náttúrugripa-, lista-, bóka og héraðsskjalasafn. Byggðasafnsvörður fer með umsjón yfir náttúrugripa- og sjóaminjasafninu. Innan Menningarmiðstöðvarinnar eru sex stöðugildi, fimm þeirra eru 100% stöður og innan Listasafnsins er 50% staða.

Sýningar á vegum safnanna eru mikilvægur þáttur í safnastarfinu, og hér leggjum við áherslu á sérstöðu Hornafjarðar og því samfélagi sem er og var. Í dag er opin sýning í Skreiðarskemmunni og verbúð í Miklagarði, og stefnt er á opnum heildstæðara safns þar sem menning undir jöklinum verður í brennidepli.

Menningarmiðstöðin leggur mesta áherslu á miðlun og fræðslu menningararfs Hornafjarðar, skrásetningu hans og varðveislu til framtíðar. Einnig verður æ ríkari áhersla lögð á rannsóknarstarf og ekki síst miðlun þess starfs til almennings sem og þátttöku barna og unglunga á þeim vettvangi. Önnur meginmarkmið Menningarmiðstöðvar Hornafjarðarsafna er að hlúa að því öflugra og fjölbreytta menningarstarfi sem til staðar er í sveitarfélaginu og viðurkenna menningarmál sem eitt af meginverkefnum sveitarfélagsins. Efla vitund fólks um sérkenni og menningararf héraðsins og halda þeim sérkennum við með fræðslu, kynningu og beinum að gerðum. Menningarmiðstöð Hornafjarðar stendur einnig fyrir barnastarfi á sumrin, þar sem boðið er upp á styttri ferðir um svæðið þar sem krakkar fá tækifæri til þess að kynna nær umhverfi sínu á nýjan hátt. Einnig hefur verið lestrarátak á bókasafninu sem kallast sumarlestur þar sem krakkar eru hvattir til þess að lesa yfir sumarmánuðina, svo eru veitt hvatningarverðlaun að hausti. Einnig er á bókasafninu barnahorn fyrir yngstu kynslóðina, og hvetjum við foreldra eindregið til þess að koma með börnunum á bókasafnið.

Byggða og Náttúrugripasafn:

Vegna skorts á sýningaraðstöðu Byggðasafnsins er það helsta mál sem brennur á er að fá sýningarrými fyrir muni safnsins. Best væri að þau væru fleiri enn eitt, svo hægt væri að hafa að minnsta kosti eina fasta sýningu og svo gætu verið sýningar sem skipt væri út reglulega. Mikligarður kæmi vel til greina þar, og mætti þá halda honum í því horfi sem hann er í núna, með mörgum bilum og væru þá mismunandi sýningar í hverju bili sem Byggðasafnið hefði yfir að ráða. Rétt væri þó að skoða fyrirkomulag Miklagarðs, með því tilliti hvort aðalstarfsstöð safnvarðar ætti þá að vera þar eða á því svæði, svo einhver gæti vaktað sýninguna þegar hún er opin.

Gengið verði frá geymslunni í Álaleiru, að við fáum aðgang að hinum helmingi rýmisins, svo hægt verði koma helst öllum gripum safnsins undir eitt þak, og verða þá vonandi þar með taldir stórir gripir eins og bílar og landbúnaðartæki sem nú eru geymdir á mörgum mismunandi stöðum.

Safnvörður hefur ýmsum verkefnum að sinna og eins og ástandið er á safninu í dag, ætti að vege hægt að skrá safnkostinn. En vegna fjölda annarra verkefna, virðist skráningin oftar en ekki sitja á hakanum. Önnur verkefni geta verið að sinna afleysingum í öðrum einingum Menningarmiðstöðvarinnar, eða hjálp við aðrar safnaeiningar, eins og uppsetning á sýningum eða heimildaleit. Auk þessa þurfa söfn að sinna miðlun, og hefur Byggðasafnið fengið styrki til að sinna tímabundnum verkefnum sem koma að því að fræða fólk á svæðinu um safnkost og sögu svæðisins.

Eins og gefur að skilja verður því oft lítill tími eftir til að sinna forvörslu og skráningu í geymslum, sem er þó stórt verkefni sem verður að sinna betur. Því telur safnvörður mikilvægt að hægt væri að bæta við öðrum starfsmanni á safnið. Það myndi strax muna miklu.

Ef ætlunin er að koma á fót jöklasýningu á vegum Sveitarfélagsins, þyrfti að skoða þá röksemd að skilja að Byggðasafn og Náttúrugripasafn. Væru þá a.m.k. tveir starfsmenn eða safnverðir sem hvor um sig bæri ábyrgð á svitthvoru sýningarýminu og sitthvorum safnkostinum.

En mikilvægast hlýtur þó að vera að snúa við þeim orðrómi að safninu hafi verið hent, og væri best að gera það með því að opna safnið.

Héraðskjalasafn:

Helstu verkefni varðandi Héraðsskjalasafns Austur-Skaftafellssýslu eru að koma safninu í gott lag og að sjá til þess að rekstur þess samræmist lögum um opinber skjalasöfn. Í *Skýrslu um starfsemi Héraðsskjalasafns Austur-Skaftafellssýslu, niðurstöður eftirlitskönnunar Þjóðskjalasafns Íslands á starfsemi héraðsskjalasafna 2017*, kemur starfsemi safnsins illa út. Þess má geta að skýrslan verður birt á vefsíðu Þjóðskjalasafns Íslands.

Mikilvægt er að ljúka vinnu við stefnumótun Héraðsskjalasafns Austur-Skaftafellssýslu en lög um opinber skjalasöfn [Lög nr. 77/2014 um opinber skjalasöfn](#) kveða á um hlutverk og starfsemi safnsins. Markmið laga þessara er að tryggja myndun, vörslu og örugga meðferð opinberra skjala með réttindi borgaranna, hag stjórnsýslunnar og varðveislu sögu íslensku þjóðarinnar að leiðarljósi.

Þar sem héraðsskjalasöfn starfa er skjalavarsla sveitarfélaga jafnframt bundin af [reglugerð nr. 283/1994 um héraðsskjalasöfn](#). Héraðsskjalasöfn fara með hlutverk Þjóðskjalasafns gagnvart þeim sveitarfélögum sem undir þau heyra, að undanskyldu setningu reglna og ákvörðun um eyðingu skjala sem Þjóðskjalasafn hefur eingöngu með að gera. [Upplýsingalög nr. 140/2012](#) og [stjórnsýslulög nr. 37/1993](#) hafa jafnframt áhrif á skjalavörslu stjórnvalda en þau kveða m.a. á um aðgengi að skjölum. Þá má einnig nefna að [lög nr. 77/2000 um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga](#) geta haft áhrif á myndun og meðhöndlun opinberra skjala, sem og ný persónuverndarlöggjöf sem tekur gildi 2018.

Vegna innleiðingar nýrrar persónuverndarlöggjafar þarf Héraðsskjalasafn Austur-Skaftafellssýslu að ljúka vinnu við persónuverndarstefnu en söfnin eru sjálfstæð að lögum og verða í ljósi þess að vera með sjálfstæða persónuverndarstefnu. Með breyttu lagaumhverfi skilaskyldra aðila hefur afhendingum til safnsins fjölgað verulega og enn eiga margir aðilar eftir að skila skjalasöfnum sínum. Auk þess eru um 30 ár síðan fyrsta skjalasafnið var formlega opnað en afhendingarskyld skjöl skal afhenda opinberu skjalasafni þegar þau hafa náð 30 ára aldri. Því má búast við að skjalageymslur safnsins fyllist á næsta ári.

Benda má á að ekki er starfandi héraðsskjalavörður við Héraðsskjalasafn Austur-Skaftafellssýslu en um starf hans er skírt kveðið í lögum um opinber skjalasöfn. Búnaður sem héraðsskjalasafninu vantar eru meðal annars kortaskúffur og fleiri hillur í skjalageymslu, ljósmyndabúnaður og aðstaða til að mynda skjöl og bækur safnsins, lessalur og aðstaða fyrir gesti safnsins með tölvu og vinnuaðstöðu fyrir fræðimenn.

Listasafn:

Auka þarf starfshlutfall í safninu annaðhvort þá að búa til tvö 50 % starfshlutföll, eða eitt 100 % og halda hinu í 50 %. Listasafnið er eina opna safnið á vegum bæjarins og það þarf að efla. Fyrsti liðurinn í því er að auka við starfsmannahlutfallið, ekki er hægt að reka metnaðarfullt safn á einungis 50 % starfshlutfalli. Í safninu eru mikil sóknarfæri. Á síðasta ári voru þrjár stórar sýningar auk fjölda sýninga í fremra rýminu einnig var þar barnastarf og tónleikar haldnir í safninu.

Það þarf að kynna og merkja safnið. Gerð var safngestakönnun sumarið 2017, þar kom í ljós að 80 % gestanna rataði inn á safnið af tilviljun. Þetta þarf að bæta og sýnir augljós sóknarfæri í að kynna betur þennan hluta hornfirskrar menningar. Það þarf að merkja safnið að utan og annars staðar í bænum með t.d. stöðluðum alþjóðlegum listasafna merkjum. Auk þess væri gott að koma upp festingum á klæðningu fyrir segl sem sýnir hvaða sýning er í gangi hverju sinni - sem yrði þá skipt út þrisvar á ári þegar skipt er um sýningu í aðalsal.

Það þarf að búa til heimasíðu fyrir Svavarssafn. Fyrir þessháttar vinnu er hægt að sækja um styrki. Því er einungis verið að falast eftir samþykki fyrir því að mega gera þetta. Flest listasöfn sem heyra undir bæi eiga sér sínar síður t.d. Listasafn Reykjavíkur, Listasafn Árnesinga og Listasafn Einars Jónssonar. Ótækt er að vera með slíka síðu undir bæjarléninu þar sem það hentar afar illa upp á að markaðsetja og kynna safnið með slóð eins og hornafjorður.is/meningarmiðdstod/listasafn. Safnið þarf sér síðu svavarssafn.is þar er hægt að kynna listamenn og sýningar. Safna heimildum og sinna því fræðslustarfi sem safninu ber að sinna á netinu.

Það þarf að skrá safneignina á Sarpinn og nota þá um leið tækifærið og yfirfara skrásett verk. Við erum hvort er eð að borga fyrir Sarpinn. Á þennan hátt er alltaf hægt að nálgast safneignina í gegnum netið og geta því bæjarbúar líka flett í gegnum hana og séð þennan menningararf. Þetta er þó ómögulegt nema auka starfshlutfall hjá safninu.

Það þarf að fara yfir verkin sem eru enn í geymslu í Listasafni Íslands og skoða það að flytja þau í geymslurnar okkar. Til þess þarf að setja upp betri geymslu fyrir pappír þar sem þetta eru mikið til skissur á pappír. Skrásetja þarf betur þessar myndir og mynda. Þetta er mikill auður sem gott er fyrir okkur að hafa aðgang að.

Rannsóknarsvið:

Þörf er á Bifreið til afnota fyrir Starfsmenn Menningarmiðstöðvarinnar. Minjaskráningin byggist á vettvangsferðum um sveitir sýslunnar og eru því frumskilyrði að hafa bíl til umráða. Bifreiðin myndi nýtast öllum deildum stofnunarinnar. Flestir starfsmenn þurfa að erinda fyrir í hverri viku, m.a. til funda, að flytja verk og muni milli húsa og hafa í mjög mörgum tilfellum notað sína einkabíla til slíkra verkefna.

Þörf er á sér drifi fyrir gögn rannsóknarsviðs Menningarmiðstöðvarinnar. Markmið rannsóknarsviðsins er að safna gögnum fyrir gagnagrunn minjaskráningar, bæði landfræðilegum gögnum og ljósmyndum. Slík gögn útheimta mikið tölvu-geymslurými og þurfa að vistast á stað þar sem þau eru afrituð reglulega á öruggan hátt. Nú þegar hefur verið safnað rúmum 70 GB af gögnum og er einungis hluti þeirra vistaður á sameiginlega drifi Menningarmiðstöðvarinnar. Slíkt drif gæti verið aðgengilegt skipulagssviði sveitarfélagsins með stýrðum aðgangi.

Bókasafn:

Aukin fjárveiting til Bókakaupa. Grisjum bókakosts og frágangur á efni sem geymt er á bak við í geymslu. Aðstaða bókavarðar til plöstunar og frágangsvinnu væri þá flutt á bakvið og móttakan væri þá einungis afgreiðslu aðstaða og móttaka bóka.

A. Stefnumótun:

1. Sýningaraðstaða, tryggja framtíðar húsnæði Byggðasafns.
2. Geymslur, afhending Álaleiru, aðstaða löguð og nýtt til sýninga.
3. Forvarsla á gripum/verkum Menningarmiðstöðvarinnar
4. Sarpur (skráning) Auka aðgengi að safnakosti Menningarmiðstöðvar á netinu.
5. Bæta við starfsprósentu á menningarmiðstöðinni 100% starfshlutfall.
6. Aðstaða skjalasafnsins löguð.
7. Merkja Svavarssafn.
8. Persónuvernd og skjalavistun útfærð.
9. Héraðskjalavörður starfið leiðrétt.
10. Öryggismál yfirfarin og öryggisstöðlum fylgt.

B. Verk í forgangi:

- Sýningaraðstaða, tryggja framtíðar húsnæði Byggðasafns.
- Geymslur, afhending Álaleiru, aðstaða löguð.
- Forvarsla á gripum/verkum Menningarmiðstöðvarinnar.
- Héraðskjalavörður starfið leiðrétt.

C. Framkvæmdaráætlun:

- Geymslur Menningarmiðstöðvarinnar séu komnar í varanlegt horf eigi síðar en september 2019 og unnið sé jafnt og þétt við uppbyggingu þar til.
- Að gripir Menningarmiðstöðvarinnar séu komnir í jafnvægi og í varanlega geymslu eigi síðar en desember 2022.
- Fyrsti hluti Miklagarðs verði lokið eigi síðar en maí 2020.
- Verk listasafnsins forvarin 2018-2022.
- Ráðning starfsmann sem aðstoðar á bókasafni og tilfallandi störf við skráningu muna og annara verkefna. 100% hlutfall 2019
- Kaupa þarf fleiri hillur, borð og skúffur fyrir Héraðskjalasafnið 2019-2022.
- Merkja Svavarssafn 2019.